

#med
vodom
30
let

Turizem #med vodom

MOČ DOBRIH VEZI SKUPNOST GRADI

junij 2024

Medvode radi omenjamo kot zelena vrata prestolnice, kar povzame čudovito zeleno okolje in neposredno bližino glavnega mesta, a v velikem obsegu zanemarja Medvode kot samostojno lokacijo, ki obiskovalcem ponuja vse, da ostanejo; zgodovino, naravno in kulturno dediščino, kulinarčno in športno ponudbo ter dogodke za vsakogar. Pa je to dovolj, da se Medvode uvrstijo na zemljevid relevantnih turističnih destinacij?

V zadnjih 30 letih je več dogodkov in načrtno zapeljanih razvojnih projektov sooblikovalo turistično ponudbo Medvod. Prizadevanja na strani javnega delovanja in posameznikov – prostovoljcev so uspešno gradila pot k večji turistični prepoznavnosti. Vedno bolj pomemben kriterij uspešnosti je vključevanje lokalne skupnosti, ki je pri turističnih projektih ključno, če si želimo trajnostnega, butičnega turizma. Vključenost širše lokalne skupnosti pri organizaciji dogodkov, upravljanju turistične infrastrukture in pri ponudbi storitev krepijo občutek pripadnosti, kar prispeva tudi k dobrobiti lokalnega gospodarstva.

Pod okriljem Turistične zveze Medvode (ustanovljena 2002) deluje 8 prostovoljnih društev z več kot 700 člani. Vsako od društev na svojem območju skrbi za organizacijo in razvoj dogodkov ter ohranjanje kulturne dediščine in ustnega izročila, ki ju obiskovalcem predstavljajo in predajajo skozi privlačne in unikatne zgodbe. V Medvodah lahko naštejemo kar 400 spomenikov naravne in kulturne dediščine. Med Ljubljano in Škofjo Loko se v Medvode spušča krajinski park Polhograjski dolomiti, kraj pa svoje ime seveda opravičuje z obrežji rek, potokov,

mlak in s hipotermalnim vrelecem, kjer so nekoč celo gospodinje iz Ljubljane prale perilo. Že konec 19. stoletja so bile Medvode turistični kraj, znan tudi na Dunaju, reka Sora je vabila kopalce, ki so se v poletnih mesecih lahko pripeljali s kopalnim vlakom iz Ljubljane in Kranja. Kje smo izgubili kažipot, ki je v preteklosti vodil v pravo smer? Morda pa ga niti nismo izgubili, le okruški današnjega časa so ga prerاسli, ta pa je najbolj neizprosna do tistih, ki delujejo v dobro skupnosti. V poplavi kritik se hitro pozabi, da se stvari kljub vsemu v zadnjih nekaj letih odvijajo v pravo smer. Še vedno lahko občudujemo ostaline Starega gradu nad Smlednikom, ki skrivnostno pripoveduje zgodbo o grabežljivem graščaku, se sprehodimo ob Zbiljskem jezeru – eni glavnih turističnih destinacij v občini z mnogo potenciala za razvoj. Še vedno se lahko vsako leto pridružimo pohodom, na katerih spoznamo življenja in delo pomembnih ljudi. Nenazadnje še vedno lahko s ponosom obiskovalcem pokažemo čudovito naravno okolje, urejeno središče, mogočno sotočje in jih povabimo h kulinarčnim užitkom (kar tri medvoške restavracije so uvrščene pod blagovno znamko Gostilna Slovenija). S pestro izbiro prenočišč, odmevnimi glasbenimi, kulturnimi in športnimi prireditvami lahko Medvode z dvignjeno glavo stopajo ob bok bolj obiskanim turističnim destinacijam v Sloveniji. Kot mnogi drugi se spopadamo z izzivi in trendi, ki so odraz globalnih sprememb na področju turizma. A ključni trendi, kot so trajnostni, butični turizem, razvoj rekreacijske infrastrukture, digitalizacija in vračanje h kulturni dediščini, ob sodelovanju Občine Medvode, Javnega zavoda Sotočje Medvode, Turistične zveze Medvode in vseh turističnih društev, ponudnikov nastanitev in kulinarike v obilju naravnih in kulturnih spomenikov ne bodo prevelik zalogaj.

Se nam je torej bati za prihodnost turizma? Ne, dokler ta v Medvodah leži v rokah prostovoljcev, ki nadaljujejo dobre prakse Turistične zveze Medvode v sodelovanju z občino in javnim zavodom. Prihodnost turizma leži tudi in predvsem v rokah mlajših generacij, ki se vztrajno kalijo v turističnem krožku pod okriljem projekta Mala šola turizma. Turizem je v rokah posameznikov, ki jim Medvode ne pomenijo le spalnega naselja, ampak pravi dom, saj še vedno velja rek, ki ga že dolgo ponavljamo in bo držal ne glede na spreminjajoče se trende: Turizem smo ljudje.

#med vodami

Hiša kulinarike Jezeršek

Dolinčkova hiša

Kakovostno ohranjen primer kmečkega stavbarstva iz 17. stoletja, kjer so zidovi tihe priče preteklosti, ki danes pripovedujejo zgodbe nekega drugega časa.

Turistično društvo Polhograjski dolomiti

Naslednik TD Katarina združuje krajanje celotnega področja Polhograjskih dolomiteov v želji usmeriti turizem v okolju in domačinom prijaznejšega. Številne poti po Polhograjskih ter dve učni poti privabita številne pohodnike, društvo pa poleg tradicionalne kostonjeve nedelje pripravlja pohod po Polhograjskih Dolomitih.

Gostilna Dobnikar

Cerkev Sv. Marjete

Skoraj 500 let stara gotška lepota, ki je pod vznožjem Jetrbenka nekdaj privabljala romarje danes pa pohodnike, vztrajno beleži kroniko vasi in nudi čudovite razglede.

Zbiljsko jezero

Kjer Sava naredi ovinek in se pred jezom HE Medvode razširi v jezero, imamo v Medvodah svoje labodje jezero. To ne privablja le ptic, ampak je priljubljena točka kolesarjev, sprehajalcev in romantikov.

Turistično društvo Zbilje

Zbilje so vas, ki je doživela turistični preporod leta 1953, ko so postavili novo hidroelektrarno Medvode in ustvarili umetno Zbiljsko jezero. Še istega leta je zaživelo Turistično društvo, ki je kmalu poskrbelo za polepšanje naselja, nove poti okoli jezera, čolnarno, že leta 1954 pa so prvič organizirali Zbiljsko noč.

Turistično društvo Smlednik

Ustanovljeno leta 1960 z vizijo urejanja kompleksa Starega gradu in Kalvarije, pripravil tradicionalne dogodke, kot sta Pohod po poteh spominov in prijateljstva 27. aprila in Grajski lonec drugo soboto v septembru.

Turistično društvo Goričane - Vaše

Organizator Noči parkeljn v Goričanah, mednarodne prireditve, ki se je v novembru vsako leto udeleži več kot 500 nastopajočih. Poleg tega organizirajo še: Prvomajsko kresovanje, Kino na prostem in etnološko prireditev Ko vaško jedro oživi.

Vila Jarc

Vilo s stolpičem je dal postaviti Jože Jarc že v letu 1907, ko so bile Medvode znamenit turistični kraj. Imenitneži od blizu in daleč so prosti čas preživljali na kopališču na Skalcah ali pa na teniškem igrišču. V vili je leta 1908 prespal tudi nadvojvoda Franc Ferdinand.

Sveti Jakob nad Katarino

Sveti Jakob nad Katarino je ena najbolj priljubljenih točk za družinske izlete konec tedna, kjer se prepletajo kulturna dediščina, naravne lepote, zgodovina in lepi razgledi.

Gostilna Belšak, Slavkov dom

Turistično društvo Žlebe - Marjeta

Žlebe so dobile ime po tipični kraški obliki, značilni za ta teren. Cerkev sv. Marjete je do leta 1631 imela pet zvonikov. Vsako leto 25. junija čez Jetrbenk organizirajo Pohod po poteh roparskih vitezov.

Turistično društvo Hraše

Ustanovljeno leta 1989, da poveže vaščane v prijetnem druženju in ohranjanju kulturne in naravne dediščine ob krepitvi turističnega razvoja vasi. Prepoznavni dogodki: Memorial Henrika Sečnika, Kresovanje, Ker sem frajer, čistim hraški bajer, Miklavževanje in Blagoslov konj.

Turistična zveza Medvode

Krovna organizacija prostovoljnih turističnih društev, ki tesno sodeluje z Javnim zavodom Sotočje pri skrbi za promocijo turizma in za ohranjanje kulturne dediščine. Letos že osemindvajsetič prireja akcijo Moja dežela – lepa in gostoljubna.

Kamp Smlednik

V prijetni senci dreves in z zvočno kuliso reke Save je kamp v zavetju zelenih vrat v prestolnico prijetno pribežališče obiskovalcev.

Stari grad Smlednik

Ostaline nekdaj ene močnejših utrd v okolici danes delno ohranjene kljubujejo času na vzpetini nad Smlednikom. S svojo dostopnostjo vabijo obiskovalce, da prisluhnejo zgodbam in legendam, ki jih pripovedujejo.

Mokrišče Hraše

Biotsko raznoliko mokrišče v Hrašah je raj za ptice, dvoživke, sprehajalce in ornitologe. Ščudovito gorsko kuliso in pod budnim očesom svetega Jakoba mokrišče ponuja nepozabno izkušnjo povezovanj z naravo.

Kalvarija

Vzpon proti Staremu gradu nad Smlednikom je včasih prava kalvarija, sploh z vzponom med 14 kapelicami križevega pota, ki vzpetini, znani pod imenom Kalvarija, dajejo značilno podobo že več kot 270 let.

Termalni izvir Straža

Sredi polj pod Spodnjimi Pirničami se sredi zelenja, pod drevesnimi krošnjami skriva hipotermalni izvir Straža, ki z vabljivo vodo poleti hladi, pozimi pa pogreje najbolj pogumne kopalce.

Gostilna Mihovec

Rojstna hiša Jakoba Aljaža

Rojstna hiša Jakoba Aljaža razkriva življenje in delo zavetnika občine Medvode, graditelja domov in slovenskega narodnega ponosa ter nekoč lastnika najvišje ležečega posestva v Sloveniji.

Turistično društvo Pirniče

Turistično društvo Pirniče povezuje kraje na savski terasi pod Šmarno goro, njihove ljudi in običaje. Z rednimi prireditvami ohranja naravno in kulturno dediščino kraja, tradicijo in stare ljudske običaje. Lepo je obiskana tudi Pirniška učna pot, ki vodi po krajevnih znamenitostih vasi.

Rojstna hiša Franca Rozmana Staneta

Obisk rojstne hiše Franca Rozmana - Staneta ponudi podroben vpogled v življenje in delo partizanskega narodnega heroja, po katerem je poimenovana celo pesem.

1 Zbiljsko jezero
Zbilje 30

2 Stari grad Smlednik
Smlednik 100

3 Mokrišče Hraše
Hraše 60

4 Kalvarija
Valburga

5 Rojstna hiša Jakoba Aljaža
Zavrh pod Šmarno Goro 2

6 Rojstna hiša Franca Rozmana Staneta
Zgornje Pirniče 41

7 Termalni izvir Straža
Spodnje Pirniče 24c

8 Cerkev Sv. Marjete
Žlebe

9 Dolinčkova hiša
Dol 6

10 Kopališče Sora
Goričane

11 Sveti Jakob nad Katarino
Brezovica pri Medvodah

12 Kamp Smlednik
Dragočajna 12b

13 Vila Jarc
Cesta komandanta Staneta 13

14 Turistično društvo Žlebe - Marjeta
Žlebe 47C

15 Turistično društvo Dragočajna - Moše
Dragočajna 14a

16 Turistično društvo Goričane - Vaše
Goričane 39

17 Turistično društvo Pirniče
Zgornje Pirniče 6

18 Turistično društvo Polhograjski dolomiti
Topol pri Medvodah 17

19 Turistično društvo Zbilje
Zbilje 30

20 Turistično društvo Smlednik
Smlednik 4b

21 Turistično društvo Hraše
Hraše 36

22 Turistična zveza Medvode
Cesta komandanta Staneta 12

23 Gostilna Belšak, Slavkov dom
Golo Brdo 8

24 Gostilna Mihovec
Zgornje Pirniče 54

25 Gostilna Dobnikar
Topol pri Medvodah 1

26 Hiša kulinarike Jezeršek
Sora 1a

ZELENA VRATA PRESTOLNICE

Turizem v Medvodah temelji na prostovoljcih, saj se je marsikatera turistična točka uredila, veliko preden smo v občini dobili zaposlene na področju turizma. Zato ne preseneča, da so številni prostovoljci prejeli priznanja Slovenske turistične zveze in da imamo predstavnika v upravnem odboru krovne turistične organizacije, ki je hkrati tudi predsednik Sveta obvodnih krajev Slovenije in je leta 2015 prejel priznanje Državnega sveta kot prostovoljec leta - g. Iztok Pipan.

Turistična zveza Medvode oziroma njeni člani so v dobrih dveh desetletjih obstoja prejeli več kot 30 bronastih, srebrnih in zlatih priznanj Turistične zveze Slovenije, kar osem občanov/občank pa je prejelo tudi naziv najzaslužnejši društveni delavec – prostovoljec, in sicer Iztok Pipan (2015), Lado Vidmar in Karl Vernik (2017), Marjan Mali (2018), Denis Oblak (2021), Uroš Košir in Olga Mali (2022) ter Jure Žitnik (2023). Nekaterim od najbolj aktivnih na področju turizma smo postavili enaka vprašanja kot prejšnji mesec kulturnikom, njihove odgovore lahko v celoti preberete na spletni strani, kjer je objavljen tudi seznam prejemnikov občinskih priznanj za delovanje na področju gostinstva in turizma.

ZGODBE POVEZOVANJA

Jure Žitnik:

»Najbolj odmeven dogodek našega društva je vsekakor **Slovenski dan v Dragočajni**, kjer aktivno sodeluje več kot 60 članov društva, pridružujejo pa se jim dogodki nove mladinske sekcije: Pustovanje, Živ žav, Nogometni turnir in tradicionalno Miklavževanje, katerih skupen motiv sta druženje in povezovanje občanov.«

Marjan Mali:

»V Smledniku bi posebej omenil **obnovo kapelic** na Kalvariji leta 2000, ureditev lastništva Starega gradu, adaptacijo nove okrepčevalnice in Špelkine vile.«

Joži Kumer:

»Največji projekt v Hrašah je bilo 5. evropsko **prvenstvo** čistokrvnih polarnih vlečnih psov leta 2011. Povezal je vsa društva in več kot 200 prostovoljcev iz KS Smlednik. Od takrat še vedno vsako leto organiziramo tekmovanje vlečnih psov - Memorial Henrika Sečnika.«

Vida Bališ:

»Ustanovitev Občine Medvode je spodbudila tudi oživetje turizma, ki je bil sicer prepoznan že pred 100 leti, a ga je vmes pregnala industrializacija. Turistična zveza Medvode je povezala vsa prostovoljna društva, velik pospeševalec pa je tudi **sodelovanje** z Javnim zavodom Sotočje, saj prostovoljci ne zmorejo vsega.«

Iztok Pipan:

»Zbilje in Zbiljsko jezero sta največji preboj doživela leta 1996, ko so Savske elektrarne sanirale zamuljeno jezero. **Zagnani turistični prostovoljci** smo tej površini dali veliko vsebine: veliko otroško igrišče, urejen vaški trg, velik prireditveni travnik, urejena igrišča za odbojko na mivki, asfaltno igrišče za košarko, velik prostor za piknike ter gostinski lokal. Krajanje se vsako leto izkažejo pri očiščevalni akciji, še posebno pa so se povezali leta 2004 v civilni iniciativi proti navezovalni cesti čez jezero.«

TRENDI IN IZZIVI

J. Ž.: »Organizacija prireditev ter ohranjanje tradicije sta velik motiv tako za starejšo kot tudi mlajšo generacijo. **Družinska povezanost** je zelo prisotna v vaseh Dragočajna in Moše, zato društvo pritegne v aktivno sodelovanje vse družinske člane. Turistična društva temeljijo na prostovoljnem delu, skupaj gradimo prepoznavnost občine, kar prispeva k profitabilnosti lokalnih

ponudnikov, a brez **subvencij** občine društva nimajo prihodnosti. Največji izziv našega društva je zagotovitev prostorov za dejavnosti.«

M. M.: »V zadnjem času se trend delovanja povečuje. Vpisujejo se **mlajši** člani. Potekajo pogovori o novih prireditvah, obnovitvenih delih in **razvoju turizma** v Smledniku. V Medvodah kot celoti je treba **obnoviti in sanirati** že nekatere obstoječe objekte in naravne dele, ki so v preteklosti že bili turistični biseri.«

J. K.: »V Hrašah si želimo vključiti **več mladih**. Najbolj obiskana je čistilna akcija, kjer se srečajo vse generacije, ter prireditve, kjer so tudi dejavnosti za otroke. Izzive vidim v urejanju Hraške mlake, cerkve sv. Jakoba, sprehajalnih poti, ureditvi parkirišč in doma krajanov ter okolice cerkve in mežnarije.«

V. B.: »Svetovni trend **ohranjanja narave in avtohtonega okolja** se pri nas najbolj odraža v akciji Moja dežela – lepa in gostoljubna, ki odločilno prispeva k ozaveščanju, malo pa tudi k pozitivni tekmovalnosti. Obiskovalci »zelenih vrat glavnega mesta« cenijo mir, zato sem vesela, da nimamo velikih hotelov, saj množični turizem lahko naredi več škode kot koristi. Novodobni turisti pričakujejo **lokalne dogodke**, na katerih sodelujejo prostovoljci vseh dejavnosti.«

I. P.: »Želja po prostovoljstvu upada, tako na širši kot lokalni ravni. Ljudje si želijo živeti v urejeni, čisti in mirni sredini, za kakovost bivanja pa ne želijo nič prispevati. Zato bo treba spet začeti z vzgojo najmlajših, jim približati delo v skupno dobro in **oživiti družabno življenje**. Z lastnim zgledom je treba ljudem približati geslo, da smo turizem ljudje.

Zbilje so največji obvodni turistični kraj v bližini prestolnice. Največja primanjkljaja jezera sta, da jezero ni primerno za kopanje ter da okoli njega ne vodi urejena pešpot. Zato je treba vložiti vse napore v to, da bi se našla ustrezna sredstva za ureditev poti.«

Zapísali:
Tea Čejvan
Vanja Ločniškar
Uredila:
Irena Sonc Šlenc

preberi več